

[Cat/Cast] □A qui li interessa que es desactivi el feminisme?

MILENA DUCH :: 07/11/2022

Las plataformas que comienzan a hacer política transexcluyente aparecen justo cuando el movimiento desborda, moviliza y plantea cuestiones que tocan el orden establecido

Les plataformes que comencen a fer política transexcloent apareixen just quan el moviment desborda, mobilitza i planteja qüestions que toquen els fonaments de l'ordre establert

A qui li interessa que es desactivi el feminisme?

El 22 d'octubre passat, la porta i les finestres dels baixos de Ca la Dona, espai referent del moviment feminista català, van aparèixer completament encartellats amb pasquins que acusaven l'espai de col·laboracionisme amb el patriarcat -en uns termes força despectius- i imitaven publicitat de revistes i d'anuncis de serveis sexuals.

Casualment, o no, aquell dissabte passaven dues coses a la vegada: A Ca la Dona, s'hi celebrava la dotzena edició de l'Escola Feminista, titulada enguany "De feminismes i transfòbies", i que tenia l'objectiu d'abordar com ho podem fer des dels feminismes per fer front a la transfòbia i a l'augment dels discursos d'odi reaccionaris que han sorgit darrerament a l'hora de parlar de la qüestió trans. D'altra banda, aquell mateix dia, Barcelona era escenari d'una manifestació estatal que, sota el lema "Per l'agenda feminista", clamava en contra de la *lleï trans* i de qualsevol política que tingui per objectiu millorar les condicions de vida de les persones dissidents de gènere.

No deixa de sorprendre que hàgim de recordar a grups autoemmarcats en l'esquerra que la negació dels drets de qualsevol col·lectiu de persones no farà que el col·lectiu en qüestió deixi d'existir; paradoxa instal·lada en la cada vegada més habitual confusió entre drets bàsics i privilegis. De la mateixa manera, negar a qualsevol persona la seva existència et col·loca en una posició que es descriu per si mateixa. Això és el que està passant ara mateix amb les persones trans a l'Estat espanyol. **Una qüestió tan bàsica, de reconeixement i d'empatia, s'ha tornat el tema de polarització política, relacionada amb el feminisme, més important dels darrers anys.**

En lloc d'enrocar-nos en aquest fals debat sobre l'existència de les persones trans -existència entesa no com el resultat individual de ser essencialment i per naixement d'una manera determinada, sinó com l'opció de sortir dels marcs normalitzadors i opressius del gènere-, podríem estar parlant, per exemple, **de com posar fi a més del 80% d'atur que pateixen les persones trans i la precarietat habitacional i de vida que se'n deriva.** Podríem parlar de com fer front als feminicidis i a la LGTB-fòbia, i podríem seguir treballant per combatre la feminització de la pobresa, o per millorar les condicions de vida de totes nosaltres.

La lluita feminista està segrestada per sectors autoanomenats feministes,

contraris a l'ampliació dels drets de les persones trans

Tanmateix, en un gir de guió inesperat, ara ens trobem que la lluita feminista ha estat segrestada per sectors autoanomenats feministes, que estan en contra d'aquesta ampliació de drets. Això desorienta perquè és inaudit.

La dreta calla; resulta obvi. Però, ara, **aquests sectors li estan fent la feina bruta en relació amb la reculada dels drets d'autodeterminació i del propi cos** (perquè la *lleï trans* també va d'això). D'altra banda, una part de l'esquerra està desorientada, una vegada més, per les contradiccions insuperables que li suposa el feminisme, i tampoc no acaba de pronunciar-s'hi.

És evident que el simple assenyalament d'aquests discursos no està servint per aturar una tendència que, en lloc de tenir com a objectiu millorar les condicions de vida de totes les oprimides pel patriarcat capitalista i colonial, té el focus posat a demonitzar un col·lectiu concret de persones. **Caldrà analitzar a fons el com s'ha introduït tot aquest imaginari que centra l'existència trans com a amenaça i no com a virtut del Moviment Feminista.**

Mantres, màximes alarmistes i desinformació al voltant de la 'lleï trans'

Cert és que el soroll que està generant aquest no debat és eixordador i que aquests discursos estan causant el mateix efecte que les mentides repetides mil vegades: són informació falsa, màximes alarmistes, catastrofistes, sense fonts, sense context i sense realitat. Aquestes tècniques són les que s'han fet servir, entre altres coses, per intentar bloquejar la *lleï trans*. De les més sonades i reiterades és el mantra segons el qual la normativa "esborra les dones", o el fet que "permetrà que els agressors evadeixin condemnes per violència de gènere".

Totes les alarmes han estat desmentides una vegada i una altra pels col·lectius i per les persones experts en la matèria. La *lleï trans* no esborra les dones perquè, precisament, garanteix més drets per a totes. De fet, qui les ha esborrat històricament han estat els homes privilegiats pel patriarcat i pel capitalisme colonial, no pas les persones trans. D'altra banda, la lleï tampoc no permetrà evadir condemnes per violència de gènere, ja que qualsevol que tingui una denúncia per aquest delictes serà jutjat en funció del sexe registral que tenia en el moment de cometre l'agressió. Però és que, en tot cas, l'anàlisi, el debat, o qualsevol crítica i esmena a aquesta proposta caldria que vingués de braç de les persones a les quals interpel·la directament.

La polèmica més recent -d'aquesta mateixa setmana- al voltant de la normativa és l'intent del PSOE de tocar un dels seus pals de paller, com és el dret a l'autodeterminació de les persones menors. En definitiva, la voluntat dels socialistes és generar una guerra contra la lleï fins a l'últim moment i per darrere, jugant amb un dels seus punts més sensibles. Encara que això impliqui contradir la resolució del Tribunal Constitucional del 2019, segons la qual els menors trans tenen dret a anotar el seu canvi de sexe en els registres públics.

Les falsedats sobre la 'lleï trans' han calat en l'opinió pública, i el resultat és el d'assimilar les dues parts

Les falsedats, repetides fins a la sacietat i sense contrastar, **han acabat calant en l'opinió pública i, com sempre passa en aquests casos, el resultat és el d'assimilar les dues parts** com a dos posicionaments anivellats i legítims: un que dona dades i l'altre que no les dona; un que respecta els drets humans i la integritat de qualsevol grup de persones i l'altre que no ho fa; un que té arrelament i agència en la història del moviment feminista del nostre entorn i l'altre que no el té.

La transfòbia, i especialment la transmisogínia (l'odi específic cap a les dones trans), que s'està instal·lant en l'agenda política de l'Estat espanyol, no es pot explicar des de la història del feminisme. Tal com apuntava Josebe Iturrioz (activista i filòsofa, component del mític col·lectiu transfeminista basc Medeak) en una entrevista a *Parole de Queer*, el moviment transexcloent a l'Estat espanyol sorgeix, a partir de l'auge del feminisme, en llocs que no tenen res a veure amb els espais on el feminisme s'ha organitzat tradicionalment. I ho fa de bracet de moltes noies que arriben al feminisme a través de xarxes socials, i no des d'espais polítics feministes on el debat i la reflexió, evidentment, funcionen d'una diametralment diferent. D'altra banda, i per mi aquesta és una qüestió clau, hi ha el fet que el consum de continguts feministes anglosaxons provoca que un conflicte dels Estats Units dels anys vuitanta i noranta acabi sent importat a l'Estat i a Catalunya.

Precisament per aquests motius és important tenir present que **la introducció d'aquest conflicte no ha estat de baix a dalt; és a dir, del moviment feminista a les institucions, sinó a la inversa**. Les plataformes que comencen a fer política transexcloent apareixen just en el moment en què el feminisme es torna un moviment que desborda, mobilitza, interpel·la més enllà dels mateixos cercles de participació i, evidentment, planteja qüestions que toquen els fonaments de l'ordre establert.

És enmig d'aquesta onada quan sorgeixen veus de persones significades, tant de partits com de càtedres universitàries, i també de reconeguts mitjans de comunicació d'abast estatal, **que apunten directament, i sense despenjar-se, cap a les dones trans com a "infiltrats dintre del feminisme" o "cavalls de Troia del patriarcat"**.

Això potser ens indica que aquest sorgiment té a veure amb una disputa deshonest pel control de la lluita feminista i per determinar quin abast transformador pot arribar a tenir. El feminisme radical (d'arrel, complex i desestabilitzador de l'ordre patriarcal) que s'ha construït els darrers 50 anys venia a fer trontollar els fonaments de l'ordre establert en tots els sentits de la vida, no només en alguns, i a fer-nos més lliures a totes, no només a algunes. Perquè radical volia dir això, encara que aquests sectors també s'hagin apropiat dels nostres conceptes. I així volen anar distorsionant i desactivant tot allò que s'estava començant a moure. **A qui li pot interessar que el feminisme més ampli, plural i transformador que s'estava bastint al nostre context, es desactivi?** No podem deixar de preguntar-nos-ho.

[Castellano]

¿A quién le interesa que se desactive el feminismo?

Las plataformas que comienzan a hacer política transexcluyente aparecen justo cuando el movimiento desborda, moviliza y plantea cuestiones que tocan los fundamentos del orden establecido

Concentración del colectivo trans en la Rambla de Barcelona/ Foto: JORDI PUJOLAR - ACN

El pasado 22 de octubre, la puerta y las ventanas de los bajos de Ca la Dona, espacio referente del movimiento feminista catalán, aparecieron completamente encartelados con pasquines que acusaban el espacio de colaboracionismo con el patriarcado -en unos términos bastante despectivos - e imitaban publicidad de revistas y anuncios de servicios sexuales.

Casualmente, o no, aquel sábado pasaban dos cosas a la vez : En Ca la Dona, se celebraba la duodécima edición de la Escuela Feminista, titulada este año “De feminismos y transfobias”, y que tenía el objetivo de abordar cómo podemos hacerlo desde los feminismos para hacer frente a la transfobia y al aumento de los discursos de odio reaccionarios que han surgido últimamente a la hora de hablar de la cuestión trans. Por otro lado, ese mismo día, Barcelona era escenario de una manifestación estatal que, bajo el lema “Por la agenda feminista”, clamaba en contra de la *ley trans* y de cualquier política que tenga por objetivo mejorar las condiciones de vida de las personas disidentes de género.

No deja de sorprender que debamos recordar a grupos autoenmarcados en la izquierda que la negación de los derechos de cualquier colectivo de personas no hará que el colectivo en cuestión deje de existir; paradoja instalada en la cada vez más habitual confusión entre derechos básicos y privilegios. De la misma forma, negar a cualquier persona su existencia te coloca en una posición que se describe por sí misma. Esto es lo que está pasando ahora mismo con las personas trans en el Estado español. **Una cuestión tan básica, de reconocimiento y de empatía, se ha convertido en el tema de polarización política, relacionada con el feminismo, más importante de los últimos años .**

En lugar de enrocarnos en este falso debate sobre la existencia de las personas trans -existencia entendida no como el resultado individual de ser esencialmente y por nacimiento de una determinada manera, sino como la opción de salir de los marcos normalizadores y opresivos del género-, podríamos estar hablando, por ejemplo, **de cómo poner fin a más del 80% de paro que padecen las personas trans y la precariedad habitacional y de vida que se deriva** . Podríamos hablar de cómo hacer frente a los feminicidios ya la LGTB-fobia, y podríamos seguir trabajando para combatir la feminización de la pobreza, o mejorar las condiciones de vida de todas nosotras.

La lucha feminista está secuestrada por sectores autodenominados feministas, contrarios a la ampliación de los derechos de las personas trans

Sin embargo, en un giro de guión inesperado, ahora nos encontramos con que la lucha feminista ha sido secuestrada por sectores autodenominados feministas, que están en contra de esta ampliación de derechos. Esto desorienta porque es inaudito.

La derecha calla; resulta obvio. Pero ahora, **estos sectores le están haciendo el trabajo sucio en relación con el retroceso de los derechos de autodeterminación y del propio cuerpo** (porque la *ley trans* también va de eso). Por otra parte, una parte de la izquierda está desorientada, una vez más, por las contradicciones insuperables que le supone el feminismo, y tampoco acaba de pronunciarse.

Es evidente que el simple señalamiento de estos discursos no está sirviendo para detener una tendencia que, en lugar de tener como objetivo mejorar las condiciones de vida de todas las oprimidas por el patriarcado capitalista y colonial, tiene el foco puesto en demonizar lectivo concreto de personas. **Habrà que analizar a fondo el cómo se ha introducido todo este imaginario que centra la existencia trans como amenaza y no como virtud del Movimiento Feminista .**

Mantras, máximas alarmistas y desinformación en torno a la 'ley trans'

Cierto es que el ruido que está generando este no debate es ensordecedor y que estos discursos están causando el mismo efecto que las mentiras repetidas mil veces: son información falsa, máximas alarmistas, catastrofistas, sin fuentes, sin contexto y sin realidad. Estas técnicas son las que se han utilizado, entre otras cosas, para intentar bloquear la *ley trans* . De las más sonadas y reiteradas es el mantra según el cual la normativa "borra a las mujeres", o el hecho de que "permitirá que los agresores evadan condenas por violencia de género".

Todas las alarmas han sido desmentidas una y otra vez por los colectivos y por las personas expertos en la materia . La *ley trans* no borra a las mujeres porque, precisamente, garantiza más derechos para todas. De hecho, quienes las ha borrado históricamente han sido los hombres privilegiados por el patriarcado y por el capitalismo colonial, no las personas trans. Por otra parte, la ley tampoco permitirá evadir condenas por violencia de género, puesto que cualquiera que tenga una denuncia por este delito será juzgado en función del sexo registral que tenía en el momento de cometer la agresión. Pero es que, en todo caso, el análisis, el debate, o cualquier crítica y enmienda a esta propuesta debería venir de la mano de las personas a las que interpela directamente.

La polémica más reciente - de esta misma semana - en torno a la normativa es el intento del PSOE de tocar uno de sus palos, como es el derecho a la autodeterminación de las personas menores. En definitiva, la voluntad de los socialistas es generar una guerra contra la ley hasta el último momento y por detrás, jugando con uno de sus puntos más sensibles. Aunque ello implique contradecir la resolución del Tribunal Constitucional de 2019 , según la cual los menores trans tienen derecho a anotar su cambio de sexo en los registros públicos.

Las falsedades sobre la 'ley trans' han calado en la opinión pública, y el resultado es el de asimilar ambas partes

Las falsedades, repetidas hasta la saciedad y sin contrastar, **han acabado calando en la opinión pública y, como siempre ocurre en estos casos, el resultado es el de asimilar ambas partes** como dos posicionamientos nivelados y legítimos: uno que da datos y el otro que no las da; uno que respeta los derechos humanos y la integridad de cualquier grupo de personas y el otro que no lo hace; uno que tiene arraigo y agencia en la historia del movimiento feminista de nuestro entorno y el otro que no lo tiene.

La transfobia, y especialmente la transmisoginia (el odio específico hacia las mujeres trans), que se está instalando en la agenda política del Estado español, no puede explicarse desde la historia del feminismo. Tal y como apuntaba Josebe Iturrioz (activista y filósofa, componente del mítico colectivo transfeminista vasco Medeak) *en una entrevista en Parole de Queer*, el movimiento transexcluyente en el Estado español surge, a partir del auge del feminismo, en lugares que nada tienen que ver con los espacios donde el feminismo se ha organizado tradicionalmente. Y lo hace de la mano de muchas chicas que llegan al feminismo a través de redes sociales, y no desde espacios políticos feministas donde el debate y la reflexión, evidentemente, funcionan de una diametralmente diferente. Por otra parte, y para mí esta es una cuestión clave, está el hecho de que el consumo de contenidos feministas anglosajones provoca que un conflicto de Estados Unidos de los años ochenta y noventa acabe siendo importado en el Estado y en Cataluña.

Precisamente por estos motivos es importante tener presente que **la introducción de este conflicto no ha estado de abajo a arriba; es decir, del movimiento feminista a las instituciones, sino a la inversa**. Las plataformas que comienzan a hacer política transexcluyente aparecen justo en el momento en que el feminismo se vuelve un movimiento que desborda, moviliza, interpela más allá de los propios círculos de participación y, evidentemente, plantea cuestiones que tocan los fundamentos del orden establecido.

Es en medio de esta ola cuando surgen voces de personas significadas, tanto de partidos como de cátedras universitarias, y también de reconocidos medios de comunicación de alcance estatal, **que apuntan directamente, y sin despeinarse, hacia las mujeres trans como a "infiltrados dentro del feminismo" o "caballos de Troya del patriarcado"**.

Esto quizás nos indica que este surgimiento tiene que ver con una disputa deshonesta por el control de la lucha feminista y por determinar qué alcance transformador puede llegar a tener. El feminismo radical (de raíz, complejo y destabilizador del orden patriarcal) que se ha construido en los últimos 50 años venía a tambalear los cimientos del orden establecido en todos los sentidos de la vida, no sólo en algunos, y en hacernos más libres a todas, no sólo a algunas. Porque radical quería decir esto, aunque estos sectores también se hayan apropiado de nuestros conceptos. Y así quieren ir distorsionando y desactivando todo lo que empezaba a moverse. **¿A quién le puede interesar que el feminismo más amplio, plural y transformador que se estaba construyendo en nuestro contexto, se desactive?** No podemos dejar de preguntárnoslo.

Milena Duch

Politóloga especializada en feminismos y estudios de género, y miembro del colectivo Apoyo y Autonomía Lesbofeminista (La SAL)

<https://www.elcritic.cat/opinio/milena-duch/a-qui-li-interessa-que-es-desactivi-el-feminisme-146027>

https://www.lahaine.org/est_espanol.php/cat-cast-a-qui-li